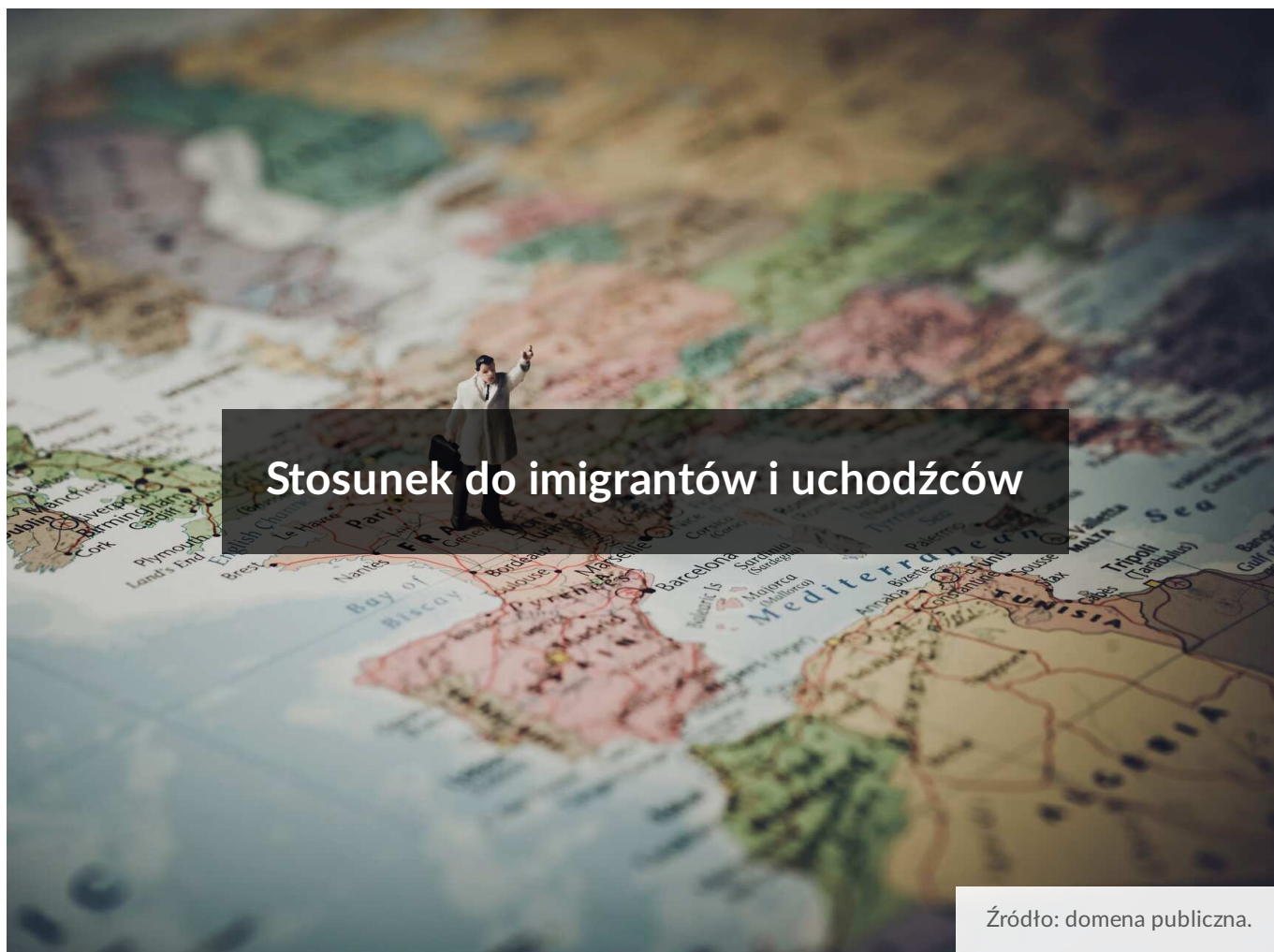

Materiał jest częścią serii „**Statystycznie rzecz biorąc**”.

Polacy to gościnny naród – tak myślą o nas inni i... sami też tak o sobie lubimy myśleć. Ale czy nasza gościnność jest jednakowa dla wszystkich ludzi? Czy nie zamienia się błyskawicznie w niechęć, kiedy mamy gości przybyszów, których nie znamy, na przykład uchodźców?

Twoje cele

- Scharakteryzujesz na podstawie wyników badań opinii publicznej postawę społeczeństwa polskiego wobec problemu przyjmowania uchodźców z obszarów opanowanych i zagrożonych konfliktami zbrojnymi.
- Wyjaśnisz różnicę między ksenofobią a rasizmem.
- Porównasz przekonania Polaków na temat imigrantów z opiniami badaczy społecznych, którzy zajmują się naukowo tym zagadnieniem.

Dla zainteresowanych

Badania opinii publicznej: historia, metody i ośrodki

Badanie opinii publicznej

Migracje

Emigrant w podróży czy podróżnik na emigracji?

Modele polityki wobec imigrantów – asymilacja, wielokulturowość, wykluczenie

Modele polityki wobec imigrantów w Europie

Imigranci w Polsce

Procesy migracyjne do Europy i w obrębie kontynentu

Badanie 1

Odpowiedz na pytanie, wybierając jedną z zaproponowanych odpowiedzi. Wariant „trudno powiedzieć” wybierz tylko wtedy, gdy rzeczywiście nie potrafisz się zdecydować na inne rozwiązanie.

Ćwiczenie 1

Czy twoim zdaniem Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?

- ☐ Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlić.
- ☐ Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą.
- ☐ Nie, Polska nie powinna przyjmować uchodźców.
- ☐ Trudno powiedzieć.

Oprac. na podst.: *Stosunek Polaków i Czechów do przyjmowania uchodźców*, Komunikat z badań CBOS nr 87/2018, Warszawa, lipiec 2018, s. 2.

Porównaj swoją odpowiedź z propozycjami innych uczniów. Czy w waszych odpowiedziach były duże rozbieżności?

Ćwiczenie 2

Rozważ następujące problemy.

Co zyskuje zbiorowość dzięki osiedlaniu się na jej terenie przedstawicieli obcych kulturowo grup narodowych?

Jakie zagrożenia dla zbiorowości wiążą się, twoim zdaniem, z osiedlaniem się na jej terenie przedstawicieli obcych kulturowo grup narodowych?

Co różni uchodźców i imigrantów?

Czy granica między „swoimi” i „obcymi” jest zupełna i bezwzględna, czy też jednak istnieją jakieś związki (powiązania) między przedstawicielami różnych grup społeczno-kulturowych i narodowych? Jeśli tak, to jakie?

Czy twój pogląd na sprawę, o którą pytano w sondażu, uległ zmianie w okresie ostatnich kilku lat? Jakiej zmianie uległ i jakie dostrzegasz przyczyny tej zmiany?

Przedyskutuj swoje odpowiedzi z koleżankami i kolegami z klasy. Przeanalizuj, czy bardzo się różnicie w swoich rozwiązaniach. Ustalcie wspólnie, z czego to wynika.

Słownik

emigrant

osoba, która wyjechała z ojczystego kraju z zamiarem osiedlenia się poza jego granicami

imigrant

osoba przybywająca do danego kraju z zamiarem osiedlenia się w nim

uchodźca

w prawie międzynarodowym to osoba, która przebywa poza krajem swego pochodzenia i posiada uzasadnioną obawę przed prześladowaniem w tym kraju ze względu na rasę, religię, narodowość, poglądy polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z treścią audiobooka, rozważając argumenty za przyjmowaniem przez Polskę uchodźców z obszarów objętych [konfliktem zbrojnym](#) lub nim zagrożonych i przeciw temu.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1DxnQTbA>

Nie zostało nam wiele czasu

Stefanie Glinski jest dziennikarką i fotografką, która współpracuje między innymi z agencjami prasowymi AFP i Reuters, a także z dziennikami takimi jak: „The Guardian”, „The Los Angeles Times”, „The National”, „Die Zeit”, „The Economist”. Relacjonuje dla nich konflikty na świecie, koncentruje się na bezpieczeństwie i łamaniu praw człowieka.

Stefanie od trzech lat mieszka w Kabulu w Afganistanie. W swoim artykule dla „The National” opisała ostatnie dni przed wycofaniem się wojsk amerykańskich z tego kraju w 2021 roku. Zdesperowane afgańskie rodziny opowiedziały dziennikarce, jak o mały włos uniknęły ataku ISIS na lotnisko w Kabulu.

„Barialai Khoshhal, 21-letni dziennikarz, uciekł ze swojego rodzinnego Kandaharu, gdy talibowie przejęli władzę w prowincji. Ukrywał się w Kabulu, szukając jednocześnie sposobu wydostania się z Afganistanu dla siebie i swojej rodziny. W czwartek, po oczekiwaniu w pobliżu bramy lotniska w Kabulu, cudem uniknęli oni bombardowania i ostrzału, w którym zginęło co najmniej 100 [sto] osób, w tym 13 [trzynastu] żołnierzy amerykańskich, a setki osób zostały ranne.

(...) Khoshhal napisał na Instagramie: „Tłumy napierały, a mój 14-miesięczny syn, Daniał nie mógł oddychać. Bałem się, że się udusi, więc zawróciliśmy”.

Matka i siostra dziennikarza mają wizy na wyjazd do USA, ale opuściły wraz z rodziną kolejkę oczekujących, uznając panujące warunki za zbyt niebezpieczne dla Daniała. Wiele osób, w tym dzieci, udusiło się w tłumie ludzi próbujących odlecieć z Kabulu.

Kilka godzin później napastnicy uderzyli.

Do ataku przyznało się ISIS, podkreślając, że zamachowiec-samobójca wziął na cel »tłumaczy i współpracowników armii amerykańskiej«(...).

– Byliśmy przerażeni – tak o uniknięciu przez swoją rodzinę śmierci mówił Khoshhal (...). – Dzisiaj nawet nie podejmujemy kolejnej próby.

Jednak rodzina nie rezygnuje z wyjazdu, wierząc, że Khoshhal jako dziennikarz może być celem talibów.

– Nie możemy zostać w Afganistanie – powiedział Khoshhal. – To zbyt niebezpieczne.

W miarę zbliżania się 31 sierpnia, czyli terminu wycofania się wojsk USA, a wraz z nimi zakończenia wszelkich lotów ewakuacyjnych z Kabulu, rośnie panika wśród Afgańczyków, którzy chcą wyjechać. Mimo rzezi dzień wcześniej, w piątek tysiące osób przybyły na lotnisko, skąd tylko niewielkiej części udało się opuścić kraj, kiedy wznowiono loty.

– Jesteśmy zdesperowani, musimy wyjechać – powiedziała Zainab Haqio, kobieta po pięćdziesiątce, która niecałą godzinę przed atakiem terrorystów czekała na wejście na lotnisko z dwójką wnuków, 2-letnią Maryam i 6-letnim Abdullahem. – Dzieci były zmęczone, chore i wyczerpane. Nie mogły już dłużej wytrzymać w tłumie, więc wyszliśmy. Ocaliliśmy życie i jesteśmy w domu – relacjonowała [kobieta] (...) przez telefon.

Poprzedniego dnia ona i jej wnuki doświadczyły dramatu rozłąki. Po wielu bezskutecznych próbach wejścia całej rodziny na teren lotniska mimo posiadania dokumentów pozwalających na azyl w USA, matce dzieci udało się przedostać tam w środę, ale w szalonym pośpiechu straciła z oczu swoją matkę, Maryam i Abdullaha. Kiedy zdała sobie sprawę, że jej rodzina nie miała tyle szczęścia, było już za późno. Żołnierze pilnujący bramy nie chcieli jej wypuścić, skierowali ją natomiast w stronę autobusu, który zabrał ją do miejsca rejestracji pasażerów.

Kilka godzin później zapłakana kobieta stała w pobliżu pasa startowego, czekając na wejście na pokład samolotu do Kataru, z późniejszą przesiadką na lot do Stanów Zjednoczonych. – Zostaliśmy rozdzieleni – szlochała, a łzy spływały jej po policzkach, gdy ścisłała w ręku paszporty swoich dzieci. – Kiedy znowu ich

zobaczę? A co, jeśli w ogóle tak się nie stanie? Teraz nie mają nawet paszportów. A jeśli nie przeżyją?

Żołnierz amerykańskich marines, który chciał pozostać anonimowy, stwierdził, że wiele rodzin zostało rozdzielonych podczas próby dostania się na teren lotniska, pozostawiając dzieci bez opieki po obu stronach bramek.

Zainab Haqio stwierdziła, że (...) nadal będzie próbowała dostać się do samolotu ewakuacyjnego, choćby tylko po to, by jej wnuki ponownie spotkały się z matką.

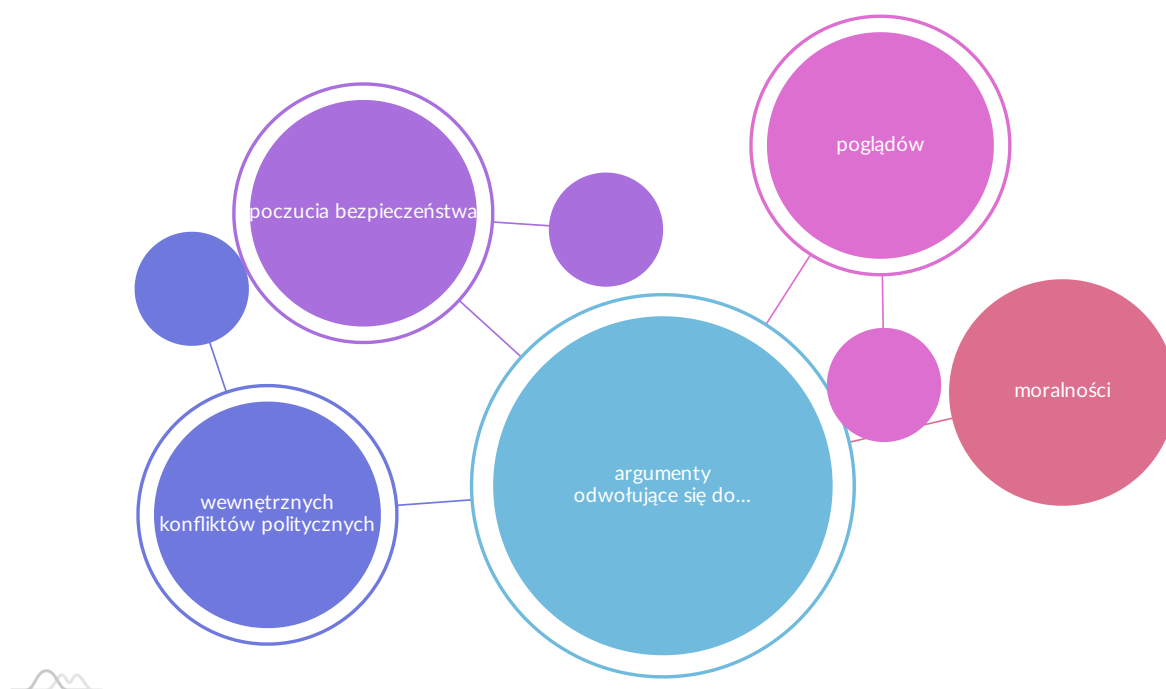
– Nie zostało nam wiele czasu – powiedziała [reporterce]. – Nie wiem, co robić. Ryzykujemy życie, jeśli tu pozostaniemy, ale ryzykujemy też, próbując uciec. Afgańczycy od tak dawna cierpią. Nawet jeśli szukamy lepszego i bezpieczniejszego miejsca do życia, możemy zginąć, próbując je znaleźć”.

Źródło cytatu: Stefanie Glinski, *Desperate Afghan families recount narrow escape from ISIS attack at Kabul airport*, tłum. własne, 27.08.2021, thenationalnews.com [dostęp 20.11.2021].

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Ćwiczenie 1

Poszukaj w zasobach internetowych dyskusji na temat przyjmowania przez Polskę uchodźców z obszarów objętych konfliktem zbrojnym lub nim zagrożonych. Następnie stwórz mapę myśli, która uporządkuje argumenty pojawiające się w tych dyskusjach. Dodaj też własne argumenty.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Słownik

konflikt zbrojny

walka przy użyciu sił zbrojnych lub zorganizowanych i uzbrojonych grup, prowadzona dla osiągnięcia wyznaczonych celów państwa, narodu, grupy społecznej czy religijnej itp.

Film

Polecenie 1

Zapoznaj się z treścią filmu, zastanawiając się nad jeszcze innymi argumentami za i przeciw przyjmowaniu przez państwa europejskie uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi oraz ewentualnymi sposobami przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z omawianego procesu dla mieszkańców Europy.

Uchodźcy w Europie: lęki i fakty

muzyka: Jimmy Svensson, *Infinite loop*, Kyle Preston, *Exploration*, licencja: Artlist

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DIlt9Na4S>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Uchodźcy w Europie: lęki i fakty*.

Ćwiczenie 1

Zaznacz, które z podanych stwierdzeń są prawdziwe, a które fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Każdy uchodźca to jednocześnie imigrant.	☐	☐
Pierwsi uchodźcy po II wojnie światowej pojawili się w Europie dopiero w XXI w.	☐	☐
Udział imigrantów z krajów arabskich zbliża się we Francji do 50% ludności.	☐	☐
Każdy imigrant to jednocześnie uchodźca.	☐	☐
Ksenofobia nie jest synonimem rasizmu.	☐	☐
Od 2015 r. w ciągu 2 lat co najmniej dwukrotnie zmalał udział Polaków zgadzających się na przyjmowanie przez nasz kraj uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi.	☐	☐

Zapoznaj się z tekstem i wykonaj ćwiczenie.

” H       Thiollet

Migranci, migracje. O czym warto wiedzieć, by wyrobi  sobie własne zdanie

Termin „uchodźca” stosuje się do osoby, która (...) na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej lub z powodu przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem, i nie może lub nie chce z powodu tych obaw korzystać z ochrony tego państwa, albo która nie ma żadnego obywatelstwa i znajdując się na skutek podobnych zdarzeń poza państwem swojego dawnego stałego zamieszkania, nie może lub nie chce z powodu tych obaw powrócić do tego państwa.

Źródło: H       Thiollet, *Migranci, migracje. O czym warto wiedzieć, by wyrobi  sobie własne zdanie*, Krak  w 2017, s. 13.

Zapoznaj się z definicj  uchodźcy i wykaż, że informatyk pochodzenia ukraińskiego, przybywający do Polski z Doniecka, podejmujący zatrudnienie w jednym z polskich miast w roku 2016, nie miał prawa powo a  się na status uchodźcy.

Badanie 2

Weź pod uwagę dotychczasowe rozważania z Badania 1, wykonanych ćwiczeń oraz pozostałych materiałów i ponownie odpowiedz na pytanie, wybierając jedną z zaproponowanych odpowiedzi. Wariant „trudno powiedzieć” wybierz tylko wtedy, gdy rzeczywiście nie potrafisz się zdecydować na inne rozwiązanie.

Ćwiczenie 1

Czy twoim zdaniem Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?

- ☐ Tak, powinniśmy ich przyjmować i pozwolić się osiedlić.
- ☐ Tak, powinniśmy ich przyjmować do czasu, kiedy będą mogli wrócić do kraju, z którego pochodzą.
- ☐ Nie, Polska nie powinna przyjmować uchodźców.
- ☐ Trudno powiedzieć.

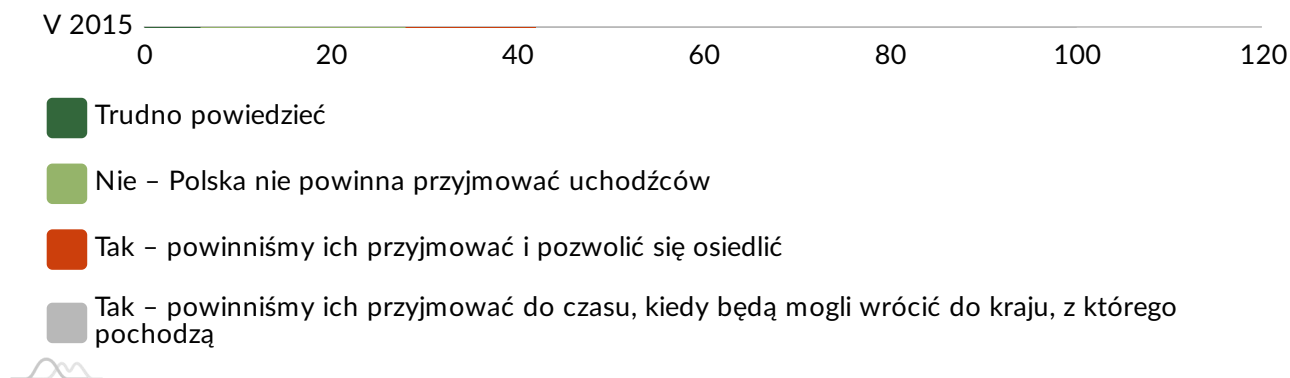
Oprac. na podst.: *Stosunek Polaków i Czechów do przyjmowania uchodźców*, Komunikat z badań CBOS nr 87/2018, Warszawa, lipiec 2018, s. 2.

Porównanie sondaży i wyników badań

Ćwiczenie 2

Przeanalizuj różnice w procentowych rozkładach odpowiedzi w sondażu przeprowadzonym przez CBOS i badaniach w twojej klasie.

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować uchodźców z krajów objętych konfliktami zbrojnymi?

Oprac. na podst.: *Stosunek Polaków i Czechów do przyjmowania uchodźców*, Komunikat z badań CBOS nr 87/2018, Warszawa, lipiec 2018, s. 2.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

W pierwszym kroku porównaj rozkłady procentowe odpowiedzi z badań zrealizowanych przez CBOS w latach 2015 i 2018 na ogólnopolskiej próbie dorosłych Polaków z rozkładami odpowiedzi twojej klasy w Badaniu 1. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy wy jako grupa różnicie się czymś od społeczeństwa polskiego jako całości? Co uzasadnia te różnice?

Przedstaw swoją opinię.

W drugim kroku porównaj odpowiedzi z obu sondaży przeprowadzonych w klasie. Rozważ ewentualne przyczyny w różnicach poszczególnych wskaźników procentowych (jeśli uznasz je za istotne). Czy refleksja nad pytaniami po pierwszym sondażu oraz nad treściami zamieszczonych materiałów mogła wpłynąć na zmianę wskazań części z was? Jeśli tak, przedstaw, których wskazań, i uzasadnij, dlaczego. Jeśli nie, również uzasadnij.

Dla nauczyciela

Autorka: Paulina Wierzbińska

Przedmiot: Wiedza o społeczeństwie, Wiedza o społeczeństwie 2022

Temat: Stosunek do imigrantów i uchodźców

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres rozszerzony

IV. Aspekty etniczne życia społecznego.

Uczeń:

2) przedstawia – z wykorzystaniem wyników badań opinii publicznej – postawy społeczeństwa polskiego wobec mniejszości narodowych i etnicznych oraz wobec innych narodów (także imigrantów); rozpoznaje przejawy ksenofobii i uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się temu zjawisku.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje obywatelskie;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- charakteryzuje na podstawie wyników badań opinii publicznej postawę społeczeństwa polskiego wobec problemu przyjmowania uchodźców z obszarów opanowanych i zagrożonych konfliktami zbrojnymi;
- rozróżnia ksenofobię od lęku przed obcymi;
- porównuje i analizuje przekonania powszechnie podzielane na temat imigrantów z opiniami badaczy społecznych, którzy zajmują się naukowo tym zagadnieniem.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- dyskusja;
- rozmowa nauczająca z wykorzystaniem ćwiczeń interaktywnych;
- analiza materiału źródłowego.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;

- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wstępna

1. Uczniowie dyskutują na temat polskiej gościnności i odpowiadają na pytania zadane we „Wprowadzeniu”. Chętne/wybrane osoby podsumowują dyskusję.
2. Przedstawienie tematu i celów zajęć.

Faza realizacyjna

1. Zalogowany na platformie nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej (lub za pomocą rzutnika) pytanie sondażowe z sekcji „Badanie 1”. Uczniowie na telefonach komórkowych lub tabletach logują się do systemu, dołączają do lekcji i przystępują do odpowiedzi na zadane pytanie. Nauczyciel, korzystając ze swojego panelu użytkownika, wyświetla zestawienie odpowiedzi uczniów. Chętne osoby mogą uzasadnić swój wybór.
2. Podział klasy na grupy. Każdy zespół rozważa problemy pokazane w ćwiczeniu 2 w sekcji „Badanie 1”. Następnie reprezentanci grup przedstawiają efekty pracy, które są wspólnie dyskutowane przez uczniów.
3. Zespół klasowy zapoznaje się z audiobookiem „Nie zostało nam wiele czasu”. Uczniowie wynotowują argumenty za i przeciw przyjmowaniu uchodźców przez państwo polskie. Następnie w parach sporządzają mapę myśli, w której porządkują argumentację.
4. Uczniowie losowo dzielą się na dwa zespoły – za i przeciw przyjmowaniu uchodźców. Na zmianę przedstawiają swoje argumenty (mogą korzystać z notatek i mapy myśli). Po podsumowaniu dyskusji chętne osoby mogą zmienić grupę, jeśli przekonały je argumenty strony przeciwnej.

5. Praca z filmem. Uczniowie zapoznają się z materiałem i wykonują ćwiczenia dołączone do multimediu. Wspólne omówienie odpowiedzi.

Faza podsumowująca

1. Uczniowie ponownie odpowiadają na pytanie sondażowe zadane na wcześniejszym etapie zajęć (w sekcji „Badanie 2”). Wyniki są wyświetlone na tablicy interaktywnej.

2. Podział na grupy. Każda z nich wykonuje ćwiczenie 2 w sekcji „Badanie 2”. Uczniowie porównują wyniki sondażu przeprowadzonego przez CBOS oraz wyniki badań przeprowadzonych w klasie. Przedstawiciele zespołów prezentują odpowiedzi, które są wspólnie omawiane i porównywane.

3. Na zakończenie zajęć chętne osoby podsumowują je z własnego punktu widzenia. Uczniowie, którzy zmienili zdanie podczas obu głosowań, mogą uzasadnić swoje decyzje.

Praca domowa:

Odpowiedz na pytania:

- Czy uważasz, że Polska powinna przyjmować uchodźców z Bliskiego Wschodu?
- Czy zaprosiłbyś/zaprosiłabyś Araba, uchodźcę, muzułmanina do swojego domu?

Uzasadnij swoje odpowiedzi.

Materiały pomocnicze:

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2013 r. nr 604/2013 w sprawie ustanowienia kryteriów i mechanizmów ustalania państwa członkowskiego odpowiedzialnego za rozpatrzenie wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej złożonego w jednym z państw członkowskich przez obywatela państwa trzeciego lub bezpaństwowca, eur-lex.europa.eu.

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r., isap.sejm.gov.pl.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, isap.sejm.gov.pl.

Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, isap.sejm.gov.pl.

Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 19 lutego 2016 r. w sprawie wysokości pomocy dla cudzoziemców ubiegających się o udzielenie ochrony międzynarodowej, isap.sejm.gov.pl.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie mogą wykorzystać film oraz audiobook do przygotowania własnej prezentacji multimedialnej na temat stosunku mieszkańców państw przyjmujących wobec uchodźców.